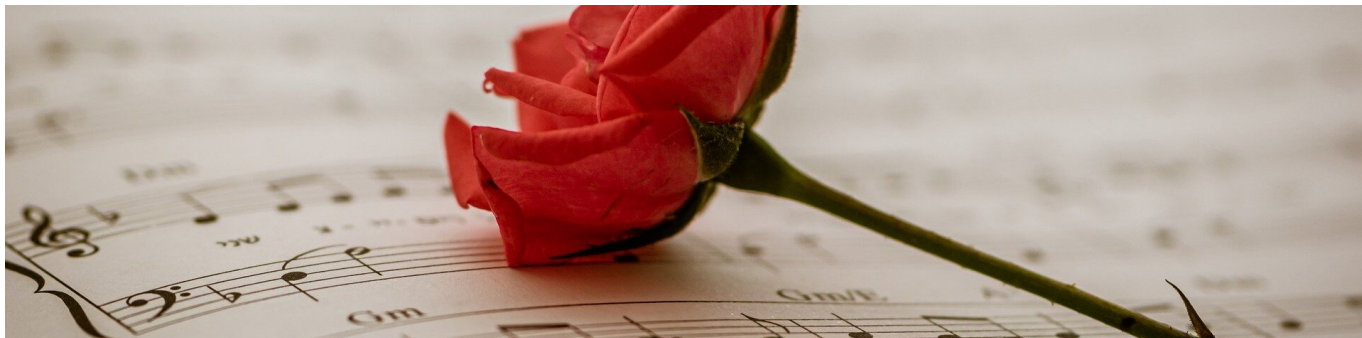

„Trzeba mi wielkiej wody...” – twórczość Agnieszki Osieckiej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Film](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 271.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Sztuczny miód*.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Pożegnanie z poetką*. Cytat za: Fundacja Okularnicy, okularnicy.org.pl.
- Źródło: *Okularnicy*, [w:] *Sentymenty*, Toruń 1996, s. 22.
- Źródło: Janusz R. Kowalczyk, *Piosenka literacka*, 2017. Cytat za: Culture.pl.
- *Piosenka jest dobra na wszystko*, tekst: Agnieszka Osiecka, wykonanie: Kabaret Starszych Panów
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 126.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Okularnicy*.
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Warszawa 2001, s. 15–16.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Konieczny*, [w:] teŝe, *Sentymenty*, Toruń 1996, s. 93.
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Warszawa 2001, s. 22–23.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Piosenka dla Elizy*, [w:] tegoŝ, *Sentymenty*, Toruń 1996, s. 103.
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 47–48.
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 118–119.
- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 68.
- Źródło: Agnieszka Osiecka, *Sama chciała*, [w:] tegoŝ, *Sentymenty*, Toruń 1996, s. 45.

- Źródło: Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Toruń 2001, s. 149.
- Źródło: *Agnieszki Osieckiej i Jeremiego Przybory listy na wyczerpanym papierze*, oprac. M. Umer, Warszawa 2010, s. 8.

„Trzeba mi wielkiej wody...” – twórczość Agnieszki Osieckiej

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Agnieszka Osiecka jest autorką ponad 2000 znakomitych tekstów polskich piosenek. *Małgośćę, Okularników, Niech żyje bal, Oczy tej małej* nuciła niegdyś cała Polska, a dziś wiele z tych piosenek ożywa w nowych interpretacjach.

Fundacja „Okularnicy”, założona przez Agatę Passent, córkę poetki, organizuje co roku festiwal „Pamiętajmy o Osieckiej”. Piosenki Agnieszki Osieckiej w interpretacjach młodych artystów brzmią równie świetnie jak dawniej. A niekiedy zyskują nowy blask.

Twoje cele

- Określisz cechy stylu poetyckiego Agnieszki Osieckiej.
- Dokonasz analizy utworu *Sztuczny miód* m.in. w kontekście jego tytułu.
- Ocenisz interpretację piosenki Agnieszki Osieckiej w wykonaniu wybranego współczesnego artysty.

O autorce

Urodziła się w 1936 roku w Warszawie jako córka pianisty i kompozytora Wiktora Osieckiego oraz polonistki Marii ze Sztechmanów. Po wojennej tułaczce rodzina Osieckich osiedliła się w Warszawie na Saskiej Kępie. Tu Agnieszce pracowało się najlepiej i tu właśnie wracała, ilekroć potrzebowała ciszy, ukojenia i skupienia. Była bardzo uzdolniona. Liceum ukończyła w trybie przyspieszonym. Studiowała dziennikarstwo na Uniwersytecie Warszawskim (1952-1956), a następnie reżyserię filmową w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej w Łodzi (1957-1961).

Jeszcze podczas pierwszych studiów pracowała jako dziennikarka. Przez niemal 20 lat była związana ze Studenckim Teatrem Satyryków, zasiadała w jego radzie artystycznej, ale przede wszystkim pisała piosenki [liryczne](#) do widowisk muzycznych. W sumie na użytek STS-u napisała ponad 160 piosenek. Teksty Osieckiej były też wykorzystywane w filmach, kabaretach i teatrach. W Polskim Radiu współtworzyła i prowadziła audycję *Radiowe Studio Piosenki*, natomiast w Telewizji Polskiej dla Teatru Telewizji współtworzyła cykl programów *Listy śpiewające*. Pod koniec życia była związana z Teatrem Atelier w Sopocie.

Agnieszka Osiecka
Źródło: domena publiczna.

Poezja polskiej piosenki

((Janusz R. Kowalczyk

Piosenka literacka

Rozkwit zjawiska nazywanego [piosenką literacką](#) zapoczątkowało spotkanie trzech nieprzeciętnych osobowości twórczych: Piotra Skrzyneckiego, Zygmunta Koniecznego i Ewy Demarczyk. Miało to miejsce w krakowskiej Piwnicy pod Baranami u progu lat sześćdziesiątych.

Oczywiście ambitna piosenka torowała sobie drogę dużo wcześniej. Trudno pominąć jej osiągnięcia w dwudziestoleciu międzywojennym,

kiedy to objawiły się talenty poetyckie skamandrytów: Juliana Tuwima, Jana Lechonia, Antoniego Słonimskiego, Kazimierza Wierzyńskiego – wszyscy oni pisali także na potrzeby śpiewających gwiazd kabaretów i audycji radiowych. Wspomagały ich w tym dziele niezgorsze pióra Mariana Hemara, Jerzego Jurandota czy Mordechaja Gebirtiga – barda z krakowskiego Kazimierza.

Wnętrze Ziemiańskiej na pastelu Józefa Rapackiego, 1926. To tu powstawały teksty pierwszych piosenek literackich

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Piosenka literacka sensu stricto zrodziła się jednak kilkanaście lat po drugiej wojnie światowej w Piwnicy pod Baranami. Piotr Skrzynecki czerpał wiersze z tomików znakomitych poetów i proponował je Zygmuntowi Koniecznemu, kompozytorowi z dyplomem krakowskiej Akademii Muzycznej, o perfekcyjnym warsztacie. Idealną wykonawczynię stworzonych w ten sposób piosenek znaleźli w Ewie Demarczyk.

„Piosenki, które zaproponowałem Ewie, zapełniły część luki powstałej razem z końcem estetyki lat pięćdziesiątych – wspominał Zygmunt Konieczny. – Po kilku latach panowania piosenki o proveniencji

jazzowej, z początkiem lat sześćdziesiątych udało mi się stworzyć inny jej typ – piosenkę literacką”.

(...)

Linie ambitnej piosenki wyznaczali również: Agnieszka Osiecka, Jonasz Kofta i Wojciech Młynarski, nazwani przez Jeremiego Przyborę „trójką wieszczów polskiej piosenki”. Oni sami nie kryli zresztą podziwu dla formalnej i warsztatowej maestrii obu Starszych Panów – zarówno Przybory, jak i Jerzego Wasowskiego.

Źródło: Janusz R. Kowalczyk, *Piosenka literacka*, 2017. Cytat za: Culture.pl.

Pierwszą piosenką z tekstem Osieckiej wyemitowaną w Polskim Radiu był utwór *Mój pierwszy bal*. Było to w 1962 roku. Piosenkę śpiewała Kalina Jędrusik, a muzykę skomponowała Franciszka Leszczyńska. Rok później na festiwalu w Opolu Osiecka została wyróżniona specjalną nagrodą dla twórców tekstów piosenek. Wśród wykonawców piosenek, do których słowa pisała Osiecka, byli m.in.: Maryla Rodowicz, Magda Umer, Seweryn Krajewski, Skaldowie, Marek Grechuta i Anna Szałapak. Agnieszka Osiecka sama mówiła, że jej piosenki to „rymowane reportaże”. Liryczne i często osadzone w kontekście społecznym teksty były bardzo blisko życia codziennego, spraw błahych, powszednich i ulotnych. Dzięki liryzmowi narzucanemu przez melodię osiągnęła to, co można nazwać [poetyzacją](#) życia codziennego. Głównie z tego względu niejednokrotnie porównuje się jej teksty do poezji Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego.

W 1963 roku Agnieszka Osiecka została wyróżniona na Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu za tekst *Okularników*.

“ **Okularnicy**

Między nami po ulicy, pojedynczo i grupkami
Snują się okularnicy ze skryptami
I z książkami, z notatkami Z papierami, kompleksami
Itp., itd.
Itp., itd., itd.

Uszy mają odmrożone, nosy w szalik otulone
Spodnie mają zeszłoroczne, miny mroczne
Taki dzieckiem się nie zajmie

Tylko myśli o Einsteinie

Itp., itd.

Itp., itd., itd.

Gnieźdzą się w akademiku, mają każdy po czajniku

I nie dla nich dewolaje, i Paryże, i Szanghaje

I nie dla nich bal i ubaw

Ani Lala, ani Buba

Itp., itd., itd.

Tylko czasem przy tablicy, wiosną jakiś okularnik

Skradnie swej okularnicy pocałunek

Wtem okular zajdzie mgłą, przemarznięte dłonie drżą

Potem razem w bibliotece, i w stołówce, i w kolejce

Itp., itd., itd.

Wymęczeni, wychudzeni

Z dyplomami już w kieszeni

Odpływają pociągami

Potem żenią się z żonami

Potem wiążą koniec z końcem

Za te polskie dwa tysiące

Itp., itd., itd.

Źródło: *Okularnicy*, [w:] *Sentymenty*, Toruń 1996, s. 22.

Osiecka pisała też teksty nieprzeznaczone do śpiewania. Swoje wiersze opublikowała m.in. w zbiorach *Wada serca* i *Sentymenty*. Są to utwory refleksyjne, pełne gorzkiej ironii i dystansu do świata. Wśród najczęściej poruszanych przez poetkę tematów przewijają się poczucie odrębności i osamotnienia, pragnienie spełnienia uczuć, wrażenie uciekającego czasu, ludzka niedoskonałość i wrażliwość. Agnieszka Osiecka pisała również utwory prozatorskie (*Zabiłam ptaka w locie*), utwory dla dzieci (*Dzień dobry, Eugeniuszu*), a także utwory sceniczne (*Biała bluzka, Darcie pierza*).

Poetka zmarła 7 marca 1997 roku w Warszawie.

Źródło: domena publiczna.

((Agnieszka Osiecka

Pożegnanie z poetką

Gdy zniknie z gazet szpalt
twój ostatni rym,
a twój srebrny alt
rozpłynie się jak dym,
tam na obłoku hen
nie zapominaj nas,
niech ci się wieczny sen
rozjaśnia raz po raz.

Czasem zanuć sobie o nas od niechcienia,
do widzenia, do widzenia, do widzenia,
my po kilku długich zimach i jesieniach
zasiądziemy obok siebie – do widzenia.
Charakteru i figury tam nie zmieniaj,
do widzenia, do widzenia.

Zostajemy tu na ziemi jak sieroty,
czasem przefruń tuż nad nami jako motyl.

Gdy zniknie z naszych klap
twój ostatni włos,
sforę nowych bab
przyniesie hojny los,
tam na obłoku hen
surowo nie sądz nas,
niech ci się wieczny sen
rozjaśnia raz po raz...

Czasem zanuć sobie o nas od niechcenia,
do widzenia, do widzenia, do widzenia,
my po siedmiu przedpokojach, siedmiu sieniach
zasiądziemy obok siebie – do widzenia.
Pozostaniesz w naszych sercach i marzeniach,
do widzenia, do widzenia, do widzenia.
My jesteśmy tu na ziemi naprzeciwko,
zamów dla nas tam na górze małe piwko.

Źródło: Agnieszka Osiecka, *Pożegnanie z poetką*. Cytat za: Fundacja Okularnicy, okularnicy.org.pl.

Słownik

liryzm

(gr. *lirysmōs* – gra na lirze) – uczuciowość i nastrojowość przejawiająca się w dziełach sztuki lub w czyimś zachowaniu

piosenka literacka

krótki utwór słowno-muzyczny, w którym warstwa tekstowa, często liryczna, jest niezwykle istotna; w Polsce piosenka literacka wyrosła na gruncie kabaretów literackich, a jej rozkwit rozpoczął się w latach 60. XX w.; czasem przybiera formę piosenki-felietonu, relacjonującej aktualne wydarzenia, albo protest-songu, gdy jest np. zaangażowana politycznie

poetyzacja

(gr. *poesis* – poezja) – wprowadzanie do tekstu elementów właściwych poezji; także: przedstawianie kogoś lub czegoś jako doskonałych, dużo lepszych lub piękniejszych niż w rzeczywistości

Prezentacja multimedialna

Pokaż ćwiczenia:

Polecenie 1

Na podstawie cytowanych w e-materiale utworów Agnieszki Osieckiej określ cechy jej stylu poetyckiego.

Polecenie 2

Podaj źródła inspiracji poetyckiej Agnieszki Osieckiej.

Ćwiczenie 1

Wyszukaj w internecie interpretację jednego z tekstów Agnieszki Osieckiej (np. Maryli Rodowicz, Katarzyny Groniec, Anny Szałapak, Katarzyny Nosowskiej, grupy Raz, dwa, trzy lub Darii Zawiałow). Oceń tę interpretację.

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Słownik

estesowcy

członkowie Studenckiego Teatru Satyryków, amatorskiego teatru studentów Uniwersytetu Warszawskiego, założonego w 1954 r. w Warszawie

schizma

(gr. *schísma* – rozdarcie, rozdzielenie) – rozłam religijny; potocznie rozłam

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z wykładem ekspertki Katarzyny Długołęckiej. Następnie określ, kim jest bohaterka piosenki *Sztuczny miód* i kto jest adresatem jej wypowiedzi. Scharakteryzuj te osoby.

Polecenie 2

Na podstawie wykładu ekspertki zinterpretuj podwójne znaczenie tytułu *Sztuczny miód*.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DmQ8PfPZl>

Film opowiada o Agnieszce Osieckiej i jej twórczości kabaretowej.

((Agnieszka Osiecka

Sztuczny miód

Możesz pić z byle kim,
byle gdzie!

W byle Krym, w byle Rzym –

proszę cię!

Mam co palić, nie muszę wciąż jeść,
nie potrzeba mi... Zresztą... Pal sześć!

Możesz nie dać mi grosza na dom,
tylko proszę cię,

proszę –

zmień ton!

Możesz bredzić... Pleść bzdury... Androny...

Tylko błagam cię: nie mów, nie mów, tylko nie mów do mnie jak do
żony

Bo to wszystko nie tak,

nie tak,

nie tak,

no, a jeśli,

jeżeli

nie tak, nie tak, nie to,

no to po co nam było w to gnać,

tamto rwać,

iść pod prąd, pod wiatr,

gniazdo więc

niby ptak,

no jeżeli ma być

nie tak?

Słowa jak sztuczny miód,

ersatz, cholera, nie życie,

miał być raj, miał być cud

i ćwiartka na popicie,

a to wszystko nie tak, nie tak,

nie to,

a jeżeli, a jeśli – nie to,

no to o co, u diabła, nam szło?

Możesz iść, dokąd chcesz,
wiesz, gdzie drzwi,
w byle ziąb, w byle deszcz,
w byle sny...

Ja na kłamstwie się znam tak jak ty,
sztucznym miodem karmieni – to my.

Znamy lata trwoźniejsze niż dzwon.

Tylko proszę – ten ton... ten ton. Wygadujcie, panowie, androny,
tylko błagam – nie mówcie, nie mówcie już nie mówcie do nas jak do
żony.

Bo to wszystko nie tak,
nie tak,
nie tak,
no, a jeśli,
jeżeli
nie tak, nie tak, nie to,
no to po co nam było w to gnać,
tamto rwać
iść pod prąd, pod wiatr,
gniazdo więc
niby ptak,
no – jeżeli ma być
nie tak?

Słowa jak sztuczny miód,
ersatz, cholera, nie życie,
miał być raj, miał być cud
i ćwiartka na popicie,
a to wszystko nie tak, nie tak,
nie to,
a jeżeli, a jeśli – nie to,
no to o co, u diabła, nam szło?
– ...O szkło?

Ćwiczenie 1

Wybierz poprawną odpowiedź. Aluzja polityczna w piosence *Sztuczny miód* odnosi się do:

- ☐ rzeszy mężczyzn zdradzających kobiety
- ☐ konkretnego polityka
- ☐ fałszywego obrazu świata kreowanego przez propagandę

Ćwiczenie 2

Odwołując się do wykładu, zaznacz cechy piosenki kabaretowej:

- ☐ jej tematem często jest miłość
- ☐ czasem jest prowokacyjna
- ☐ liryzm
- ☐ zawsze jest wykonywana przez kobiety
- ☐ obnaża mieszczańską obłudę
- ☐ jest obowiązkowym elementem spektaklu kabaretowego

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: „Trzeba mi wielkiej wody...” – twórczość Agnieszki Osieckiej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Lektura obowiązkowa

49) powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Ewy Demarczyk, Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- określa cechy stylu poetyckiego Agnieszki Osieckiej,
- dokonuje analizy utworu *Sztuczny miód* m.in. w kontekście jego tytułu i okoliczności historycznych, w jakich powstał,
- ocenia interpretację piosenki Agnieszki Osieckiej w wykonaniu wybranego współczesnego artysty.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- odwrócona klasa;
- koncert piosenek;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Prowadzący proponuje zainteresowanym osobom przygotowanie krótkiego koncertu piosenek Agnieszki Osieckiej. Mogą to być interpretacje tekstów zamieszczonych w lekcji lub innych. Warto podpowiedzieć uczniom, by sięgnęli do koncertu „Zielono mi” w reż. Magdy Umer z 1997 r. (dostępny w internecie).
Pozostałe osoby powinny zapoznać się z blokiem tekstowym lekcji „*Trzeba mi wielkiej wody...*” – *twórczość Agnieszki Osieckiej* oraz prezentacją multimedialną.

Faza wprowadzająca:

1. Lekcja rozpoczyna się od koncertu piosenek Agnieszki Osieckiej. Prowadzący uczniowie mogą go dodatkowo skomentować, a słuchacze wymieniać się swoimi wrażeniami. Wskazują interpretacje, które im się szczególnie podobały albo nie podobały. Później nauczyciel krótko charakteryzuje twórczość Osieckiej i czasy, w których powstawały jej piosenki.
2. Podanie celu i tematu zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi, by uczniowie odnaleźli w e-materiale tekst piosenki *Sztuczny miód*, a następnie odtwarza ten utwór w wykonaniu Katarzyny Groniec (dostępny w internecie). Pyta uczniów o ich wrażenia i wstępną interpretację tekstu.
2. Następnie prowadzący odtwarza wykład Katarzyny Długoleckiej zamieszczony w e-materiale. Wybrane osoby odczytują kolejno polecenia 1 i 2 z tej sekcji i uczniowie wspólnie dyskutują nad ich rozwiązaniem. Później, w parach, rozwiązują ćw. 1 i 2.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel prosi, by uczniowie wykonali indywidualnie polecenie: na podstawie cytowanych w e-materiale utworów Agnieszki Osieckiej określ cechy jej stylu poetyckiego. Później wybrane osoby przedstawiają propozycje odpowiedzi. Wszyscy notują najtrafniejsze pomysły w zeszytach, w formie mapy myśli.
2. W podsumowaniu lekcji nauczyciel może zadać następujące pytania: Czy piosenki Agnieszki Osieckiej mogą być dla was ważne? Czy odnajdujecie w nich problemy swojego pokolenia? Czy znacie innych polskich autorów piosenek poetyckich?

Praca domowa:

1. Wyszukaj w internecie interpretację jednego z tekstów Agnieszki Osieckiej (np. Maryli Rodowicz, Katarzyny Groniec, Anny Szałapak, Katarzyny Nosowskiej, grupy Raz, dwa, trzy lub Darii Zawiałow). Oceń tę interpretację.

Materiały pomocnicze:

- Zofia Turowska, *Agnieszki. Pejzaże z Agnieszką Osiecką*, Warszawa 2001.
- Strona internetowa Fundacji „Okularnicy”.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej na temat cech stylu poetyckiego Agnieszki Osieckiej.